

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai, tudományos tartalmu lap és a „Jogász-egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szentmiklós-utca, Teleki-könyvtár-épület, hová a lap szel-
lemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek
és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor
ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten:
Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler
(Neu-Markt 11. sz.).

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész íven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Maros-Vásárhely, márcz. 10.

(y) E lapok legközelebbi számának élén oly
jelenség tűnik fel, melynek szivünkől örven-
dünk s melyet épen azért nem hagyhatunk ref-
lexió nélkül.

Megyei institutiókkal is — melynek hason-
mását hasztalan keressük a többi alkotmányos
államok rendszerében — úgy vagyunk, mint sok
más egyébbel s leg többjével napi kérdéseinknek.
Az emberek legnagyobb része nem elemezi a
kérdést, nem is törekszik voltaképp tudni, mi az,
a miről szó van; pártolja vagy rosálja egészen di-
vatszerűen, úgy a mint viselik azok, a kikhez
őtet is több sympathia vonja. Némelyek hatá-
rozottan eltörlik a halálos ítélet pálcáját a me-
gyei rendszer felett, körülbelől következő logi-
kával: a megyék nem engedelmeskednek feltét-
lenül a kormánynak; a kormány rájuk van uta-
sítva, mint közegekre; a felelős kormány nem
hordozhatja magán a felelősséget oly közegekért,
melyekkel rendeleteinek végrehajtására biztosan
nem rendelkezhetik — ergo a megyei institutió
parlamentari felelős önkormányzásban helyet nem
foglalt. De meg aztán a jeleni megye legnagyobb
részben nem is egyéb cortestusák szinkörénél,
élénkebb érdeklődés csak akkor mutatkozik iránta,
midőn tisztí vagy képviselői választások alkalmá-
val a korteskedésnek szabad tere nyílik, míg éle-
tében nem csak a köz, de még a keblü ügyek
iránt sem igen tűnik fel semmi melegebb érde-
klődés. Nem a képesség, hanem egyedül az ural-
kodó pártok vagy hatalomra jutott egyesek önzé-
sének kielégítéséhez köti tisztviselőinek megvá-
lasztását s azért a legkárosabb befolyást gyako-
rolja az államélet rendszerére. Hasonló hatalom
körrel felruházott megyéket másutt sem találunk
— menekülni kell tőlök minél előbb.

A tulsó oldalon meg a megyének vesztével a ma-
gyar alkotmányt látják sirba hanyatlani s szerintök
a régi megye minden egyes jogának elvétele vagy
korlátolása mind meg annyi kipótthatatlan csor-
bát üt magán az alkotmányon. Megyei rendszer
nélkül lehet parlamentaris kormányzás, de a ma-
gyar alkotmány élete megszűnt.

Mi azt hisszük van valamennyi igaza mind
a két résznek, de tévedései nagyobbak és cso-
portosabbak, mint a mennyi igaza van.

Annyi bizonyos, hogy az új társadalomnak
és új kormányzati rendszernek új alapokon nyug-
vó s jogaira és abból folyó hatalmára nézve tisztán
körvonalozott határok közé szorított megye
kell; de az is bizonyos más oldalon, hogy a ma-
gyar alkotmányos lét szelleme megye nél-
kül kihal.

Az bizonyos, hogy a megyét a felelős kor-
mánnyal és képviselői parlamenttel, mint másod-
dik hatalmat szembe állítani nem lehet, de vala-
mennyre nem lehet, épen annyira nem is szük-
séges az a megyei institutió fenntartására.

Az bizonyos, hogy a megyék jelenleg nem
kötik a képességhez tisztviselőik választását, de
abból épen nem következik, hogy nem is fogják
azt követelni tőlök és az ellenőrzésnek épen nem
lehetetlen módja alkalmaztatik.

Az is bizonyos, hogy a jelenkori megyékben
anomal helyzetöknél fogva nem erősen sok köz-
szellem és tevékenység mutatkozik, de ebből épen
nem következik, hogy nem fog jelenkezni akkor
sem, ha rendezve lesznek.

Nézetünk szerint a megyei institutió felett
eltörni a halálos ítélet pálcáját, vagy követelni
vissza a régi megyék, általa sem ismert jogainak
és hatalomkörének határozatlanságával, melyben
a jelenkor viszonylatai között élete nem bizo-
nyulva másnak, mint beteges tehetetlenségnek —
egyaránt tévedéseken alapszik.

A megyei institutiónak a parlamenti felelős
kormányzattal összeilleszthetősége kérdését — ha
talán nem a változhatatlanság tökélyével is — jó
formán megoldott a törvényhozás — a mi azon-
tul követeltetik, ha jogosult, be fog vonatni ki-
maradhatlanul, ha nem jogosult eszelősködés el
fog bukni kéréllhetlenül.

A jus resistendi nem egyedüli feltétele a me-
gyei institutiónak s hasztalan nevezzük jognak
azt a mi magában egy a viszonyok által ráerő-
szakolt kényszerűség volt. A vis inertiae-nél ál-
dásteljesebb és boldogítóbb hatást fejthet ki a
megye közéletében. Miért visszasóvárogni azokat,
mik a megyének sajátképp nem jogai, hanem nyo-
moruságai voltak. Miért állítani fel, mint jogot,
azt, a mit a kényszerűség bármikor rá erőszá-
kolhat a haza nyomoruságos napjaiban, de a mik
életének rendszerévé tétetve elnyomoritják magát
az életre alkotott megyét.

A mi felfogásunk szeriut a magyar megyei
institutiónak államéletünk rendszerébeni functiója
következő volt:

a megye közigazgatási közege volt az állam
kormányzatnak;

a megye közege volt az önkormányzatnak;

a megye közvetítő közege volt a közügyek
iránti érdekltség közszellem fenntartásának, s ez
által az országos közvélemény szabadon és hatá-
rozottan nyilvánulásának;

és a megye, nem volt soha ellenőrző hata-
lom, hanem volt éber őre az alkotmányos kor-
mány eljárásainak,

Hogy megyei institutiók ezen feladatából
bármí is lemeteszessék, semmi sem követeli, de
igen azt, hogy e functiók mivolta szabatosan meg-
határozatassék és ismertessék. E functióknak, azon
határai között, melyeket számukra a törvény ki-
jelelt, oly gazdag tevékenységi tér nyújtott a
megyéknek, melyet ha igazán kitöltenek, hanem
„az alkotmány megdönthetetlen védbástyái” —
de az ország felvirágzásának és ereje kifejlésének
legfontosabb tényezői bizonyára ők maradandnak.

Az is bizonyos végre, hogy a mostani megyék
teljes mértékben, vagy csak megközelítőleg is e fel-
adatukat meg nem oldják és pedig nem csak azért,
mert rendetlenek, hanem, nem főleg azért, hogy ma-
gok mennyire jelen helyzetökbén tehetnék sem ren-
dezik életöket.

Miképen készülnek az egyes tárgyak, indítvá-
nyok a megye gyűlésének tanácskozása elébe. Először
hallja mindenki a gyűlésen, miről eddig legnagyobb
részint mit sem gondolkozott nem csak azért, hogy a
gondolkodás nem épen kényelmes egy dolog, minél
előbbi megalkotására. Továbbá szükségesnek
J. Demeter ur arjegyzéke és az „Erdély” előfizetési felhívása van mellékelve.

mulattatóbb, az időt több könnyűséggel elrabló mufa-
tást csak lehet találni, hanem nem gondolkozott, mert
nem is gondolkozhatott olyan dologról mit nem ismert.
Azért a gyakran legfontosabb kérdésekkel is két dolog
szokott történni. Vagy elfogadtatik az indítvány, mert
sürgetőleg érdekében van valamivel csattanos kifeje-
zést adni egy helyen egyik, más helyen másik politikai
pártnak. Vagy pedig, ha ily érdekek épen fennem forog-
nak, miután fontosabb kérdéshez valami kis lelkiisme-
retességgel hozzá szólni minden gondolkodás nélkül
csakugyan nem lehet, more patrio bizottmányhoz uta-
sittatik, s miután azok a kik oda utasították most sem
sokkal inkább érdeklődnek iránta, ha sem nem párt
sem nem tisztujitási, szóval semmi tekintetben nem
corteskedési kérdés, a bizottmány kezei között legtöbb-
nyire elhal.

Ennek egyetlen ellenszere volna minden bizony-
nyal, ha minden fontosabb kérdés vagy indítvány az
illetők által, kik magokat egy megye életének vezeté-
sére hivatottaknak érzik vagy épen egyenesen hivatva
vannak a sajtó utján előzetesen discussió alá bocsáta-
nák. Így el lehetne érni azt, hogy felköltjük iránta a
figyelmet, érdekltséget, gondolkozást, meg ismerjük
a különböző véleményeket, melyekkel talán még karra
kelni is szükséges leend, a kérdés megérlelődve jutna
a gyűlés tanácskozása elé, s érett megfontolás beható
és bizonyára mindenkit lelkesítő vitatkozás folytán ol-
datnék meg.

Azért mondtuk, hogy örömmel üdvözljük azon
épen annyira helyes, mint üdvös kezdeményezést, mely
e lapok közelebbi számában a Magyar Ferencz ur ré-
sziről történt. Ha helyes az indítvány, pártolói nem fog-
nak elmaradni a gyűlésről, ha nem helyes, nem fognak
elmaradni azok, kik a benne foglalt tévedéseket helyre
igazítani szükségesnek tartják. Az érdekltség mindkét
esetben fokoztatik általa.

Ohajtandó volna hogy minden hasonló esetben
követessék e mód. Magára az indítványra egyéb aránt
még vissza térendünk.

Pauler Tivadar programm beszéde.

„Szel fuvatlan nem indul” mondja a skepti-
kus, ha egyik vagy másik magas állásu ember
gyengeségeiről beszél a hir. Az erény nem egy-
szer botlott azon, mert veszet hírét költötték. Ez
mind gyöngy igazság, kivéve a kiveendő eseteket.
Pauler miniszterről, a mint megszűnt tanár lenni,
sokat beszéltek jót, még többet tán roszat. Meg
emlékeztek ultra montán hajlamairól. Ezen s több
más hírek czáfolatául, jól esik közölnünk, prog-
ramm beszédét, melyet a budai várszínházban,
mint Budavárosa első kerületének képviselő jelöltje
e hó 5-én tartott. Sokkal világosabban és tartá-
léktalanabban beszélt, sem hogy kétkedni feljogo-
sítva érezhetné magát valaki. A nevezetes beszéd-
nek lapunk terjedelméhez mért kivonata így kö-
vetkezik:

Beszéde elején kijelenti, hogy — mit különben
megjegyezni szükségtelen — az 1667-ki kiegyezés hü
pártolója. Az e tv.-czikkben lefektetett elveket mindenkor
sajátjának vallotta, azok helyességéről a legújabb esemé-
nyek csak megerősítették. E törvényezik és általában a
kiegyezés óta hozott törvények előnyeinek fejtegetése után,
áttér a jövőben életbeléptetendő reformokra. Legelőször
mint „jogász” fősulyt fektet a polgári és büntető törvény-
könyv mielőbbi megalkotására. Továbbá szükségesnek
tallotta a „Jogász-egylet” felhívását, melynek mellékelve.

tartja az 1648-ki törvényekben kimondott elvek alapján az ősiség tökéletes eltörölését.

E nagy horderejű munkálatok — úgy mond — már magukban véve is a törvényhozótest ezélszerűbb összealkotását teszik szükségessé. — És ez okból a választási törvénynek megváltoztatása érett megfontolást és a viszonyoknak kellő tekintetbe vételét méltán igényli. S ennél fogva nézete szerint egy előre az 1848: V. t.-cz. alapirányzatának megtartásával egyedül a választási kvalifikáció világosabb megállapítására és a választási módzatnak egyszerűsítésére kell szorítkozni. Szintoly kíváncsnak tartja a főrendiház reformját, melyben a nagybirtokon kívül az értelmi arisztokracziának helyet adni szükségesnek vél.

Ezután mint a „tanügy” embere a szakmájába vágó ügyekre tér át, s azokat szintén igen fontosoknak tartja, mert azoktól függ hazánk jövője, országos állásunknak fennmaradása. Napjainkban — úgy mond — nem a vitézség s bátorság egymagában véve, hanem az értelmi erők döntenek a népek sorsa fölött. Az itt befektetett tőkék a legdusabban kamatoznak mert óriási mérvben növelik a jólét forrásait.

Azért fektet oly nagy súlyt a népoktatás ügyére. Az 1868: 38. t. cz. megvetette e tekintetben az alapot. Következésképpen, hű és részrehajlatlan végrehajlása és a netalán tapasztalt hiányok kiigazítása az ország főfeladatai közé tartozik. De — úgy mond — a törvénynek főczélja, hogy jó iskoláink legyenek, csak úgy érhető el, ha a kellő tantervvel is rendelkezünk. Intitucziók emberek nélkül fogatlanul maradnak. S ennél fogva a tanárképződéknek ügyét egyik sark kérdésének tartja összes közoktatási rendszerünknek.

Félreismerhetlen — úgy mond — a felsőbb művelődésnek befolyása az összes népnek értelmi fejlődésére. S azért a középtanodák — akár a klasszikai, akár a reál tanulmányokkal foglalkoznak — nemcsak az illető osztályok kiképzésére, hanem az egész nemzetre nézve főfontosságúak. A klasszikai tanulmányok a hazafiságot gyulasztják keblünkben, finomítják az izlést; míg a reálismeretek alapján nagyfontosságú anyagi kérdéseket hozunk tisztába. Mindkettőnek össze kell hatni, úgy mint ez Angliában történik, mely a klassziczizmusnak és a reál tudományoknak egyaránt művelője és terjesztője.

Hazai egyetemünkre nézve az 1848: 18. t.-cz. kimondotta a tanszabadság elvét, a mely a tanárt versenyre buzdítja, a tanulónak pedig egyéni hajlamai érvényesítésére tágas tért nyit. Ezen elvnek alkalmazása eddig rendeletek által történt, de annak törvényes szabályozása mulhatlanul szükséges, hogy ezen, Mária Terézia által megalapított intézet törvényes alapot nyerjen s fölvirágoztatását biztosan eszközölni lehessen.

A jogakadémiák olyatén rendezését tartja sürgősnek, hogy azok az egyetem jogi fakultásához minél inkább közeledjenek.

A műegyetem reformja hasonlóképpen égető szükség, s úgy kell azt szerveznünk, hogy a külföld hasonló intézeteivel bátran versenyezhesen.

Hogy az egyes vallásfelekezeteknek a belkormányzatra nézve a legteljesebb önállóság biztosíttassék, a vallás- s lelkiismereti szabadság észszerű követelményének tartja. Valósítva látjuk ez önkormányzatot századok óta protestáns atyáinkfiainál, valósítva a görögkeletiéknél, kezdeményezve a kath. autonómiában, mely páratlan a történetben s mely, ha szerencsésen megoldatnék, új aerát nyitna ezen egyh. történetében. Nagyon az érdekek, melyek e kérdésekhez szövéődnek, nemcsak valláserkölcsei, hanem hazai szempontból is. E kérdések megoldása nagy befolyással lesz nemcsak az egyesek lelkiismeretére, hanem azon szoros viszonyról fogva, melyben főképp nálunk a vallási s nemzeti kérdések állanak, hazánk belnyugalmára és fej-

lesztésére is. Midőn a vallásfelekezeteknek önállóságát a belügyekre nézve készséggel elismeri; midőn a régi gyámkodási rendszernek szöszölője lenni nem akar: másrésztől az államnak földadata a jogeszmé valóstítása és ennek igazságos érvényesítése mindenütt, tehát ép úgy a vallásfelekezetek irányában, mint azok közt az állam jogában s kötelességében áll főképpen nálunk, hol különböző vallásfelekezetek laknak, kik mindnyájan az alkotmány s szabadság áldásaiban részesülnek. Tehát meg kell adni a vallásfelekezeteknek, a mi a vallásfelekezetek és az államnak mi az államé. Irányelvem — úgy mond — a vallásfelekezetek belügyeire nézve s kölcsönös viszonyaira nézve az egyenlőség; az állam és felekezetek közt a jog- és törvényszerűség.

A főváros érdekei — úgy mond — oly szoros összeköttetésben állanak az összes haza érdekeivel, mint a szív egysége a test épségével. És ennél fogva azoknak összeütközését föl nem foghatja. Bátran ígérheti tehát s bátran ígéri is, hogy különösen e fővárosnak (Budát értve) érdekeit és kívánságait, a mennyiben erejéből kitélik, mint annak halás fia és polgártársa oltalmazni fogja.

A jog elveit, melyeket 30 éven tul hirdetett, új pályáján is delejtűjének fogja tekinteni. A jog s az igazság elvein alapuló haladásnak, mely a konkrét viszonyokra ügyelve, nemzetünk szükségait tekintetbe veszi, mindenkor szöszölője lesz.

Beszédét eként végzé:

„Ime, ez röviden politikai hitvallásom.

Nem a szavak bőségében, de a tettek erejében találok a férfi jellemének bizonyosságát, kiknek Kisfaludy Károlylyal szölv: „tette mutassa mit ér.”

Örömmel vissza fogok emlékezni e perczekre, melyekben Bndváros választó közönsége előtt elveimet bevallani alkalmam volt, büszkeséggel, ha bizalmukat a jövődében is kinyerni, szavaimat beváltva tettel is kiérdemelni sikerülend; reményem azt annál biztosabban, miután akármennyire szétágazzanak is az eszközökre nézve a hazafiak véleményei, a czél, melyre törekszünk, mindnyájunkra nézve egy, hogy hazánkat nagygyá, virágzóvá és boldoggá tegyük!”

E beszéd többször éljenekkel és helyesléssel szakított félbe.

A nyilvános szóbeliségre alapított perrendtartási javaslatból.

(Folytatás.)

Negyedik Könyv. Perorvoslás. Első czim.

Általános határozatok.

1. §. A bíróság csak a törvény által meghatározott esetekben és módon változtathatja meg saját ítéletét.

2. §. A bíróság csak a végítélet és ezzel egyenlő határozatok által van kötve; a közbeszóló határozatoktól ellenben eltérhet.

3. §. Perorvoslattal rendszerint csak maguk az ügyfelek, és ezek is csak oly esetben élhetnek, midőn a határozat a kérelemmel ellenkezik.

4. §. A perorvoslat elmulasztása a határozat jogerőre emelkedését vonja maga után.

Jogerőre azonban csak végítélet vagy oly határozat képes emelkedni, a mely köllőleg kihirdettetett, illetőleg kézbesítettett, s a mely ellen a törvény önálló perorvoslatot enged.

A határozat indokai sohasem válnak jogérvényessékké.

5. §. Ha több pertárs közül nem mindnyájan éltek perorvoslattal: az ítélet jogerőre emelkedése a törvényes határidő lejártával a mulasztókra nézve csak a — § eseteiben van gátolva.

6. §. A perorvoslatokról eleve történt lemondás nem bír hatálylyal. De a folyamatba tett perorvoslattól a fél érvényesen elállhat.

7. §. Többféle jogorvoslatnak egyedejűleg ugyanazon határozat ellen nincs helye.

Mennyiben van e szabály alól kivételnek helye a semmisségi esetekben: a — §. határozza meg.

8. §. Minden bíróság hivatalból tartozik vizsgálni a perorvoslat megengedhetőségének feltételeit.

Második czim.

Perorvoslat az eljárás folyamában.

Első Fejezet.

Az ítélet kijavítása és kiegészítése.

I.

Kijavítás.

1. §. Az ítéletekbe vagy azok kiadványába becsúszott név-, szám- vagy tollhibák azon bíróság által, melynél a hiba történt, kérelem folytán vagy hivatalból is kijavítandók.

Ugyanez áll a homályos vagy kétértelmű kifejezésekre és ellenmondásokra nézve is.

2. §. A perorvoslat ezen neme nincs kötve határ időhöz.

3. §. Ha az ítéletben többféle hibák és hiányok fordulnak elő: valamennyinek kijavítása illetőleg kiegészítése együttesen eszközölendő.

4. §. A kijavítás a felek meghallgatása mellett ülésben történik, — de a bíróság a kérelem iránt úgy is határoz, ha egyik fél sem jelent meg.

5. §. Az eljárás költségmentes, habár kérelem folytán történt is. De ha a kérelem alaptalannak találtatott: a költséget a kérelmező viseli.

6. §. Ha ez újabb eljárás folytán az ítélet határozati része megváltoztatott: a fellebbezési határidő a megváltoztatott ítélet kihirdetésétől számítottatik.

7. §. Azon határozat ellen, a melylyel a kijavítási kérelem elutasított, nincs helye külön perorvoslatnak. A sértett fél azonban panaszát a fellebbezéssel együttesen előadhhatja.

II.

Kiegészítés.

8. §. Ha az ítélet a pernek nem miaden tárgya vagy a kérelemnek nem minden pontja iránt határozott: annak kiegészítését bármelyik fél kérelmezheti.

Kiegészítési kérelemnek egy hét alatt van helye.

Az eljárás a 4. § szabályai szerint történik.

Második fejezet.

Igazolás.

9. §. Azon fél vagy képviselő, a ki valamely határidőt vagy határnapot elmulasztott: igazolással élhet, ha kimutatja, hogy a mulasztás nem önhibája miatt történt.

10. §. Az igazolási határideje a törvényszéknél két hét, a járásbírónál egy hét. A határidő a mulasztási ítélet kézbesítése napjától számítottatik.

Ezen határidő elmulasztás esetében nincs helye további igazolásnak.

11. §. Az igazolási kérelem írásban intéztetik az ellenfélhez s a járásbírónál szóval adatik jegyzőkönyvbe. Tartalma következő:

a) azon ítéletre való hivatkozás, a mely ellen az igazolás használtatik;

b) az igazolásnak alapul szolgáló körülmények és bizonylatok;

c) a kérelem.

TÁRCZA.

Néhány szó a Darwin tanáról. *)

Vogt Károlytól.

Mennyi minden jót meggátol ez az iszonyu háború! Már régen föltettem volt magamban: a britt természetvizsgálónak a tudományt amugy igazában alapostól felforgató tanáról néhány szót szólni, — főleg azért akartam ezt tenni, hogy megmutassam: mily mély összefüggésben van az a többi exact tudományok vívmányaival. Neki is fogtam, s pompás tervet készítettem hozzá, — először elől kaptam adni a Darwin fellépése előtt érvényben volt terménytan állapotának rövid vázlatát, melyben saját magam példáján mutathattam volna ki: hogyan mellőzi az ember az általánosan elterjedt tanok és tévelygések befolyása alatt, a helyes, de aránylag kevés figyeleteken alapuló nézeteket; azután azon forradalmas új tanirány főpontjait akartam kifejteni, melyet e sokat utazott angol tudós a tudomány álomszuszékai és töképenzesei borzadalmára felállított; továbbá az elene felhozott ellenvételeket megczáfolni, — és végre az ezekből nyert eredményeket az emberre alkalmazni. Ki

*) E cikket, mely Vogt Károlytól a „Tagess Pr.”-ben látott világot, belértékén kívül azért is közöljük, mert bizonyosággal szolgál arra, hogy daczára általunk is elismert hátramaradásunknak, néha még is megtörténik, hogy egy s más kérdésben, megelőzzük szerencsésebb számarányu német szomszédainkat. Ugyan is: a múlt év végén Alexander Bernát a „Reform” tárczájában. „A materialismus és a háború” czim alatt, a háborúért egyenesen a materialistákat teszi felelőssé. Erről nem tudjuk mennyire járt a dr. Jaeger nyomain. A Bernát ciklére Mentovich Ferencz „veterán” tudósunk felel az „Ország-Világ” f. évi jan. 15-iki — 3-ik — számában, erőlyesen utasítva vissza annak alap-talan vádjait. Ugyan e tárgyban ír Vogt a „T. Pr.”-ben, február 12-én, tehát csak nem egy hónappal később, s Jaegernek válaszul írja lényegében azt, mit Mentovich írt volt egy hónappal előbb.

akartam mutatni különösen azt, hogy az új tan miért ver oly mély gyökeret épen a german eredetű népeknél, és miért nem fogadták el a román fajnak, s főleg a francziák; és miért lett Németországon épen Jena — a legkisebb német egyetemek egyike — Gegenbaur, Hückel, Dohrn tanárok által, ez új tannak mintegy tüzpontjává, míg a fővárosok, Berlin és Bécs, csak vonatva térnek az új utra, s még most is legnagyobb részint a régi kerékvágásban döcögnek, — szölv, meg akartam mutatni, hogy darwinista létemre is tudok iskolai rendezettségű becsületes jó munkát irni, melyben senki sem fogja azt a hibát találni, a mit egykor egy professor talált Humboldt Sándor műveiben, midőn ezt a bölcs kritikát mondta ki róluk: „No, ugyancsak látszik, hogy nem professor tollából kerültek ki!”

A mint tehát mondám: a legjobb szándékkal fogtam egy iskolai tárcza (mert ilyenek is vannak) megírásához és ime, a háború össze rombolja szép tervemet! és most kénytelen vagyok, munkámat a végén kezdeni meg! mindjárt elmondom: miért!

Azon endemikus betegség, mely közép Európát e napokban oly hatalmasan sodorja be a brutalitás és korlátolt értelem zürzavarába, ránehezült egynemű tudósunknak is agyára. — Megszokott szöri és fajtájú történész, nyelvész, és író sergüktől nem is várhatnánk egyebet — mindenkinek meg van a maga féke, s ettől áron sem szabadulhat, mindenik az előtte élt és irt elődök szemüvegén nézi a világ folyását, — de midőn természetvizsgálókat száll meg e betegség, kiknek pedig mindenkifölött önállóan kellene a jelenségeket észlelniök, ideje ám ilyenkor tenni valamit ellene, hogy a ragály tovább ne terjedjen.

Elhalt barátom Herzen egyszer egy „Dr. Krupoff” czimű beszélyt írt, melynek vezéreszméje az, hogy dr. Krupoff ur minden embert, természetesen egyedül magát véve ki, örültnék tart, úgy, hogy az összes emberiséget a bezárt és szabad bolondok két osztályára osztja fel. Ez utóbbi osztálybeliek örültségöknél csak módja, de nem foka szerint különböznek, általánosan elterjedt rögeszméikben szenvedve, bezárlják azon bolondokat, kikben

különböbb egyéni lélekzavartság látszik — ám azért bolondok mindnyájan. Midőn Herzen e beszélyt velem megismertette, azt kérdém tőle gunyosan: „de hát, ha bolondok mindnyájan, ugyan ki ítélheti meg már most, hogy valjon dr. Krupoff is nem bolond-e?” — mire ő kevés gondolkodás után nevetve így felelt: „Önök igaza van. Krupoffnak is örültnék kell lenni. Ha novellámnak folytatását kellene megírnom, bizonyosan ez fogna belőle kiderülni!”

Megvallom — komolyan azt kérdém magamtól, valjon dr. Krupoff támadott-e fel halottaiból, midőn nem rég az „Ausland”-ban egy értekezést olvastam, melynek ez volt a czime: „Természettudományi megjegyzések a háborúra, prof. dr. Jaeger től.” Vizsgáljuk meg ezen új divatu természettudományt közelebbről, kövessük ez értekezés eszmemenetét.

„Az irtó háború,” mondja Jaeger, „természettörvény, mely nélkül az élő világ fenn nem állhatna. Ilyen háború mindenütt van; S eredménye: a gyengéknek megsemmisülése.” Ugy van — a lét küzdelme a Darwin-féle tannak legbensőbb magva; az egyének, a családnak, a fajának (race), a fajnak, mely ezen küzdelmet kiállani nem képes, szükségképp tönkre kell mennie. Azon egyének, kik a lét küzdelmében valamely előnyre tettek szert, nemcsak tul élnek a gyengébbeket, hanem előnyeiket utódokra is ráhagyják örökségül. Ezen örökség azon tehetségben áll, melyet mindenki élte útjára magával hoz, és — mint Jaeger helyesen mondja tovább — ezen tehetség kimivelése azon munka nagyságától kell, hogy függjön, melyet minden egyes egyének szervezete kifej, a munka mértékét pedig az organismus elébe azon küzdelem nagysága szabja ki, melyet az egyének életéért kiállania kell. — És ezen pontig mindenkinek, a ki csak részrehajlatlan szemmel tekint a szerves életet, Jaegerrel egy ugyanazon nézeten kell leanie — e pontig Darwinnal is egyezik — de ezentul elválnak utaik.

(Folytatása köv.)

A kérelem fölött szóbeli tárgyalásnak van helye.

12. §. Ha a kérelemnek hely adatott: a per azon állapotba helyeztetik vissza, a melyben a mulasztás előtt volt. Ily határozat ellen nincs helye külön perorvoslatnak.

Ha a kérelem elutasított: a korábbi határozat lép hatályba, s a mennyiben még nem hozott határozat: oly értelemben hozandó, mintha igazolás nem is kérés volt. Ily határozat ellen perorvoslatnak van helye.

13. §. Az igazolási eljárással egybekötött költséget tartozik a mulasztó fél az ellenfélnek megtéríteni, akár adassék meg kérelme, akár nem.

14. §. Igazolási kérelemnek ugyanazon határidő — vagy határnapra nézve csak egy ízben van helye.

15. §. Az igazolási kérelem felfüggeszti ugyan a végrehajtás foganatását; de a törvény által engedett biztosítási intézkedéseket nem akadályozza.

Harmadik czim.

Felfolyamodás.

Első fejezet

Általános határozatok.

1. §. Felfolyamodásnak csak végítélet ellen van helye és csak ott, a hol a panasz a 9. §. szabályai szerint az első foku bíróságnál nem orvosolható.

2. §. Ha ugyanazon ítélet ellen az egyik fél igazolással, a másik fellebbezéssel élt: a fellebbezés tárgyalása az előbbi perorvoslat elintézéséig elhalasztva marad.

3. §. A végítélettel egyenlőnek tekintetik azon ítélet is:

- a) mely az ügy eldöntését eskütől feltételezi;
- b) mely a kereseti követelés iránt részletesen határoz;
- c) mely csak előzetes kérdés iránt s a jogerőre emelkedés feltétele alatt hozott;
- d) mely a keresetet elvetendőnek, vagy az eljárást megszüntetnek nyilvánította.

4. §. A végítélet ellen használt felfolyamodással minpanasz összekapcsolható, mely az eljárás egész folyamában felmerülhet, — a nélkül, hogy e végett óvással vagy jogfenntartással élni szükséges lett volna.

A sérelmes határozat teljesítése nem tekintetik belenyugvának.

5. §. A bírák és bírósági hivatalnokok elleni panaszok orvoslása külön törvényben van szabályozva.

(Folytatása következik.)

— **Két interpelláció.** Többször volt alkalmunk visszatetszéssel jelezni azon semmi gyakorlati hasznót nem hajtó interpellációkat, melyek a mi parlamentünk nem épen dícséretes sajtóságot látszanak képezni. Azonban nincs olyan rossz, melyben valami jót ne lehetne találni. Így az interpellációk árjában, találunk néha időszert is, melyekre kissé élesebb szemmel vetni, magunk-iránti kötelességünk parancsolja.

A közlekedési miniszterhez interpelláció intéztetett, a magyar állam vasutjainak, a szomszéd oláh fejedelemségeivel való csatlakozási pontjaira nézve. Erre a miniszter kijelentése szerint: még eddig semmi egyezés sem volt elérhető; — s így azokra nézve semmi bizonyosság. Nem kutatjuk az okát, tudja mindenki, a ki az ott uralkodó folytonos politikai hullámozást figyelemmel kísérte; azonban ez még sem tartóztat el attól, hogy e, különösen ránk Erdélyekre nézve, vitális kérdést a kormány figyelmébe ne ajánljuk.

A másik interpelláció a magyar keleti vasut jelenleg annyira nyugtalanító állapotára nézve kér felvilágosítást. Mint a miniszter nyilatkozatából látszik: a kormány tudja mindazon nehézségeket, melyek utóbbi időben, nem csak az építés, de az egész üzletre nézve támadtak; s igyekezett is oda hatni, hogy a meglaszt, vagy épen fenakadt munka ismét erélyes folyamatba jöjjön. Ez eddig jól van; s teljességgel nincs okunk kétkedni abban, hogy a kormány egész tekintélyével igyekezni fog e naponta fontosabbá váló vonal építésének tovább folytatását s illetőleg bevezetését, minden lehető eszközt felhasználva, eszközölni.

— **Országgyűlés.** A f. hó 4-iki ülésben, elnöki előterjesztések után, a kérv. bizottság jelentése tárgyalatott. Ezután a napi rend második tárgya, a közl. min. költségvetés részletes tárgyalásának folytatása következett. S minthogy a vita elvi kérdéseket nem érintett, a költségvetés mintegy háromnegyedén szerencsésen keresztül haladtak.

F. hó 6-án tovább folytatták a köz. min. költségvetésének részletes tárgyalását. Ennek folyama alatt Irányi D. határozati javaslatot ad be a vasuti személyszállító kocsik fűtése, Házmán F. a közraktárak és gabonatarak építése iránt. Szavazásra kerül a dolog, az első elvettett, a második elfogadtatott. Végül, a pénzügyi bizottság előadója Ordódi P. a miniszterelnök előterjesztését adja elő, melyben a rendelkezési alapra felvett 120,000 frt. helyett 200,000 frtot kér megszavaztatni. Elfogadtatott.

— **A Szász universitás ülései.** A márcz. 2-ki ülésen a következő határozati javaslat nyújtott be:

Noha az alólírtak meg vannak győződve, hogy a most ülésező universitás minden képviselője sérthetetlen, szent kötelességül ismerendi a nemzeti vagyon épségbentartásához erejéhez mérve hozzájárulni: mindazonáltal kénytetve látják magukat a kerületekben fölmerült aggodalmakkal szemben, e fontos körülmény teljes felvilágosítására benyújtani a következő.

Határozati javaslatot.

A tisztelt nemzeti universitás mondja ki határozatkép, hogy

1. A szász nemzet tulajdonjoga a nemzeti vagyonhoz semminemű kormányi intézkedés folytán meg nem másítható s legkevésbé az által, hogy az eredeti, historiai 11 kerülethez, új helységek csatoltatnak.

2. Még a törvényhozás által szabályozott területi kérdések esetében sem következhetik be változás a tulajdonosok jogaiban a nemzeti vagyonhoz.

3. Sem a most ülésező, sem egy későbbi universitás nincs följogosítva arra, hogy a szász nemzetnek a szász nemzeti vagyonhoz való tulajdonjogán változást idézzon elő, új tulajdonosok főlvétele által.

Szeben. 1871. febr. 28.

Greszkowitsch Vilmos, medgyesi, dr. Kein, medgyesi; Hitsch, szászsebesi; Brennerberg Ferencz, brassóideki; Klockner Mór, brassóvárosi; Gärtner, kőhalomi; Kellner G. kőhalom-széki; Brennerberg Gyula, brassói; Arzt Mihály, brassói; Krausz, segesvár-széki; Wenrick M. segesvár-széki; Wächter Frigyes, brassói; Schreiber Ferencz, szeredahelyi; dr. Lindner Gusztáv, segesvári képviselők. (Kelet.)

— **Milyen volt a magyar huszár Buda visszavétele előtt?** Az „Arch. Értesítő”-ben következő érdekes közleményt hozza Rómer: Bizony csodálkoznék a mai huszár, ha a két század előtti ősöknek egyikével találkozna; magam is bámultam azon vad lovasokat kiktől Hausláb tábornagy ur gyűjteményében majd egy teljes sorozatot volt szerencsém a legrégibb időtől kezdve tanulmányoznom. Halljuk, mit mond egy angol író, ki 1638. körül hazánkat meglátogatta: A magyarok lovasága sokkal jobb gyalogságunknál, mit leginkább ügyes és sebes lovaik, melyek az országban növekszenek, természetének lehet tulajdonítani. Ezen lovasokat huszároknak hívják, kik tetőtől talpig fölfelegyerve, sisakot, vértet, vad-állatok bőréből készült lábravalókat hordoznak. Jobb kezükben rövid dárda van, baljukban törökös kard, hátul pedig puská vagy karabély lóg. A gyalogság, hazai nyelvükön hajduk, rövid puskát kezelnek, mely a lovasok karabélyánál alig hosszabb; baloldalukon lóg a görbe kard, hónuk alatt a fokost hordják. Mily érdekes lenne az elmúlt századoktól kezdve, mennyire csak hiteles rajzokat kapni lehetne, a magyar katonaság, mely mindig oly sajátosságokkal bír, hogy a külföldi hatalmak mai napig névszerinti huszárokat használnak könnyű lovasságnak — legújabb időkig való fejlődésük helyes rajzokban vagy színeze adni. Szép emléke lenne ez nemzeti hadseregünk számára és ha szándékunk e jellemző típusokat jövőre is fenntartani — a szakíróknak hasznos és eredményes tanulmányul szolgálhatna. A fentebb említett nagy műveltségű tábornagy ur már régóta szándékozik gyűjteményét szakértő szöveg kíséretében kiadni s benső sajnálattal fejezi ki, hogy ezen a világ minden katonaságát érdeklő munkájára Pesten kiadót nem talált. Meglehet, hogy ma már lelkesebbek a fővárosi vállalkozók és hogy régi hadseregünkkel legalább képeken megismerkedhetünk. (K. K.)

— **A béke.** „Nem tehetünk mást, mint elfogadni az egyetlen kényszerű és szükséges békepolitikát,” mondá Thiers a bordeauxi nemzetgyűlésben, mielőtt Versaillesba indult volna a békeelőzmények tárgyalására. E szomorú meggyőződésből eredt szavak találon jellemzik azon borzasztó helyzetet, melybe jutottunk, írja a „Patrie.” Igen, a béke kényszerű és szükséges! Igen, e béke reánk erőszakolt leend! kiált fel az említett lap. És mi, a kiknek nem szükség tartozkodónak lennünk nyilatkozatainkban, mint azoknak, kik a kormány élén állanak; mi, a kiknek kötelességünk leoldani minden köteleket a közönség szeméről, határozottan kimondjuk, miszerint e béke, egyetlen menedékünk a legnagyobb végromlás ellen, épen maga leend történelmünkben a legborzasztóbb szerencsétlenség. Hasztalan keresünk, nem találunk történelmünkben, kezdve az angolok kiűzésétől és a francia terület első végleges megalakulásától reánk nézve oly borzasztó békeszerződést, minő a versaillesi. Maguk az 1815-, 1763- és 1559-diki datumok is megszűnnek sajnósaknak tűnni fel az utókor előtt, egybevetve az 1871-kivel.

Midőn 1559-ben a chateau-combrésisi béke aláíratott, mely hatvan évi erőfeszítések és háborúk után, s miután az arany lilium egy pillanatra Olaszország felét meghódította, — egyszerre és örökre lemondanunk kényszerített Piemonttól, Nápolytól és a milánói tartományokról: egész Franciaországban minden kunyhóból és minden kastélyból a kétségbeesés és a harag kiáltása hangzott fel, s mindenki a francia birodalom végbukása fölött kesergett. És mégis e megrongáló béke Metz-et, Toul-t és Verdun-t szerezte meg számunkra.

Az angol és porosz szövetség által ránk erőszakolt 1763-iki szerződés mit vett el tőlünk utóljára is? Kanadát, az Indiákat, azaz egy tengerentúli Franciaországot, egy kétségtelenül fényes függelék, de a mely végtére is csak függelék volt a francia szervezetnek, míg a jelen dőlés egyenesen az anyai szív ellen van irányozva.

Végül az 1815-iki szerződések csak újabb hódítványokat ragadtak el, véget vetettek zsarnokoskodásunknak a világ fölött, míg ép oly érintetlenül hagyták katonai hatalmunkat, mint őségi területünket. A Svájc semlegessége, a német confederáció, Olaszország, sőt a Németalföld területi megalakulása — számunkra kitűnő védelmi állást biztosított.

Mily távol vet bennünket az 1871-iki békekötés 1815-iki állásunktól! Mennyire sajnálandónak s irigyléreméltónak tűntet fel azt előttünk! — Ha mindjárt e béke nem kényszerítene is bennünket Favrennek a sors által oly kegyetlenül kijátszott nyilatkozata szerint „egyetlen követ várainkból, egyetlen hüvelyknyit területünk-ből” feláldozni: — már maga a német birodalom megszűlődése elég arra, hogy támadó és véd-rendszerünk egykori feltételeit halomra döntse. Az 1871-iki szerződés azonban nem elégzik meg: azzal, hogy visszaállítsa az

Ottók és V. Károly birodalmát, de egyszersmind százados tartományainktól is megfoszt bennünket.

Az idegen hódítás most a francia birodalom lényeges alkotórészeit szakítja ki, szárazföldi területünk integritásának alapelvét támadja meg, mely pedig minden időben oly szentnek tartott, hogy egy régi közmondás szerint maga a francia királynak sem volt hatalma e terület bármely részét is elidegeníteni. Az állam, a közjólét ez alapelve van most megingatva. S könnyekkel a jelenre, borzadálylál a jövőre nézve elmondhatjuk: El van árválva a titok, mely szerint francia földet is el lehet ragadni Franciaországtól.

És mindez kényszerű, mindez elkerülhetlenül szükséges! Páris elestével Franciaország a szó szoros értelmében Bismarck kényének van kiszolgáltatva. Reichshofen és Sedan óta legalább is tíz alkalom kínálkozott megmentésünkre, mi azonban egyet sem használtunk fel. Így szept. 4-én megtartván a Napoleon-dinastiát s igyekezvén annak még fennmaradt befolyását a külvilágnál felhasználtatni, egyezkedhettünk volna, valamint október 30-án s az orléansi csata után, midőn az ellenség még tekintélyes francia hadsereget látott magával szemben.

A jelen béke semmi esetre sem fog hasznítani a történelem más békekötéseire. Elsass és Strassburg elvesztése nem lesz oly közönséges áldozat, mint volt a rajnai tartományoké 1815-ben, vagy Louisianae 1800-ban. Ez hus a mi husunkból, a mit most kiszakítanak és darabokra tépnek, ez vér a mi vérünk, mely jelenleg patakként folyik. Franciaország a legutolsó nemzet lenne, ha e pillanatban a kétségbeesés nem rázná meg minden izmait, ha belsejéből fel nem hallatszanék az anya szív-szaggató kiáltása, kinek gyermekét karjaiból kiragadják és szeme láttára szétmarczangolják. Franciaország, légy s maradj e pillanatban, mint Rachel, vigasztalhatlan.

KÜLFÖLD.

Mint minden nagy politikai catastrofa, a Franciaországé is egyes személyek önnön feláldozásával vagy feláldoztatásával végződik. A strassburgi polgármester dr. Küss, kétségbeesve hazája sorsa fölött öngyilkossá lett. Eszünkbe jut a világsi catastrofa... Irtóznak a gondolatától, hogy a másik irányú folytatás ott is bekövetkezhet. Párisban a győzők diadalmenete és kivonulása után a hírlapok szerint komolyabb jelentőségű zavargások voltak, hol polgárvér is folyt. Az mondatik, hogy a népcsocséléket a vörösek fölhasználják nemtelen céljaik melletti tüntetésekre. Ki mondhatja ezt bizonyossággal? Hát-ha a legigazabb honfiak végső elkeseredése ez, mely megtorlást kiált? Ki tudja mily ünnepeket nagy szereplőkre, kik most a legnagyobb mártyr szerepét játszik, de talán a haza szerencsétlenségének részes okozói, vagy önfelédtszörköi valának? Mély homály borítja meg ma ez ádáz zsarnoki háboru belső titkait, és a most élő nemzedék aligha fog valaha annak fekete mélységeibe pillanthatni... Vajha ennyi tömérdek áldozatért egyet szerezhetett volna meg a teremő szellemű francia nemzet: az erkölcsi regenerációt!

Érdekes még e pillanatban, az emberi természetnek megtagadhatlan egyik fővonását: a szerencse bálványozását, nagyban előállítva szemlélni. A föld hatalmaságai az egy ellenfélnek kívül, — a béke aláírásáig, ugyszólva kivétel nélkül mindnyájan a szűkített francziák iránt nyilvánítt rokonszenvüket vagy részvétüket. A nagy okmány aláírása után pedig, egyenként siettek szerencsekívánataikkal a hatalmas győzőkhöz, s köztük a szabad, nagy Amerika szinte az első volt! Llyenkor látszik az legtisztábban, hogy a népek és a hatalmak, két különböző dolog ezen a világon.

A londoni konferentia gyorsan közeledik vége felé, s a magánértekezleteken részt vett már többször Broglie herceg is, Franciaország londoni követe. A közelebbi ülés valószínűleg egyuttal zárulás leend. A conferentia eredményeként valószínűséggel mondható, hogy helyre fogja állítani a Feketetenger s a Dardanellákra vonatkozólag azt a „status quo”-t, mely a krimi hájárat előtt állott fönn, mindez pedig megnyugtató helyett újabb bonyodalmakat hoz kilátásba.

A francia nemzetgyűlésben nagy az ingerültség a márcz. 11-én tartott gyűlés határozata ellen, mely a borzasztó békefeltételeket elfogadta. A tiltakozások és lemondások napirenden vannak így — Rochefort, Ranc és Malon párisi, egy Cote d'Or, és egy Vienne departementi képviselő képviselői megbízásukról lemondottak, — Pyat tiltakozik a szavazás eredménye ellen és kijelenti, hogy csak ez apagyilkossági szavazás megsemmisítése után fog a nemzetgyűlésbe visszatérni.

Brüsszel, márcz. 4. Biztosan állítják, hogy Holland a békekötés alkalmából indítványba hozta, hogy a magántulajdon tiszteletben tartásának elve Európaszerte fogadtassék el; ha elfogadtatnék, a többi hatalmak is föl fognak szolittatni hozzájárulásra.

Berlin, márcz. 4. Napoleonnak hivatalosan tudtára adatott, hogy a béke megkötöttet, s hogy így fog-sága véget ért. Napoleon ennek folytán Angolországba utazik.

London, márcz. 4. A „Times” jelenti Parisból: Az olasz király egy a német császárhoz intézett levelében meglepetését és sajnálkozását fejezi ki a sulyos békefeltételek fölött.

Berlin, márcz. 5. Félhivatalos levelezésekből kitűnik, hogy Oroszország Poroszországgal egyetértve vetette fel a pontus-kérdést, hogy Ausztria-Magyar- és Angolországot akadályozza meg a francziák javára netaláni intervenciótól.

VEGYES.

* A városi polgárság nagyrésze tegnap, mint 17-ik évfordulati napon, ünneplésen rendezett a

„Postaréten elhantolt székely vértanuk“ sirjához, kegyeletos megemlékezéssel adozva az elveikért elvérzett honfiaknak. A közös sirnál Kovács Á. és Bereczki S. szónokoltak.

* **A helyi nőegylet** által rendezett foliavasások elseje szerdán tartott meg. Dozsa Dániel k. t. ülnök „Fátyolképek“ című művét a társadalom köréből, Tolnai Lajos ref. lelkész olvasta föl. Ezután Mentovich Ferencz értekezett „a természetesen köréből.“ Szabad előadását, mely különösen a főzésről szólt, csevegésnek nevezték, ha ez a Causeriet kifejezné. Nevezük akárhogy, a jelen voltak általános véleménye szerint: szellemes ötletei által, méltó folytatását képezve a „Fátyolképek“ költői szárnyalásának, folyton élénk érdeklődésben tartá a nem nagy számú hallgatókat. A két előadás közti időt dr. Vályi Gábor éneke tette élvezetessé. Hanem egy kevés kifogásunk mégis van, s ez t. lapársunk azon elcsúszott buzgalomát illeti: hogy a „Fátyolképek“ közlését még a felolvasás előtt megkezdve, ez által érdekességét ha nem is, de az újság ingerét minden esetre elvonta attól.

— **Takarékpénztárunk** évi közgyűlése folytatólag f. hó 6-án délután tovább tárgyalta a választmány előterjesztéseit, és pedig: 1) Azon javaslat, mely szerint tőzsdei nem jegyzett értékpapírokra is kiterjesztessék az üzleti forgalom, el nem fogadtattott. 2) A jegyzői hivatal az új megerősített alapszabály szélesebb munkakörrel állandósította. Eddig ugyanis a jegyzőt a közgyűlés választotta évről évre, s kötelessége csakis a gyűlési jegyzőkönyvek szerkesztésére s az intézet levelezési munkálataira terjedt, a miért kezdettől fogva évi 200 frt. fizetéssel volt ez államás díjtálya. Az új szabály a jegyzőt állandó tisztviselőül avatta, ki a választmány által lesz megválasztandó élethossziglanra, s eddigi munkaköre mellett rendes könyvvezetési segédkezdést szab eléje. Ezen új szabálypont alapján tehát a választmány az így szervezett jegyzői tisztség életbejuttatását, s ennek évi 600 frt. datációt javasolt a közgyűlésnek. Ezt a közgyűlés egyserien elvetette, s a jegyzőséget eddigi, tehát a régi, s ma már érvénytelen alapszabályok szerinti minőségében, továbbra is meghagyta. A főindok erre — a költségkímélés volt. 3) A választmányi tagoknak a napi-biztosi megjelenésért 1841-re 2 forint, a váltószigorló gyűlésekeni megjelenésért pedig 1 forint határozatott. 4) Az intézeti szolgálat 1840-re 50 forint remuneráció szavaztatott. 5) Az 1871-re beadott költség-előirányzat az előírt határozatokhoz képest módosítva megállítatott. 6) A választmányi jegyzőkönyvek megvizsgálására kiküldve volt 9-es bizottság jelentése, miután az abban foglalt tárgyak a választmány saját előterjesztései folytán érdemleges részeiben már elláttak, — tudomásul vétett. 7) Következett a választmány által beterjesztett új hivatali utasítás részletes tárgyalása a febr. 27-én kiküldött 5-ös bizottság véleményezései mellett. E 25. §-ból álló munkát tetemes elvi és nyelvezeti javítást nyert. Tagadhatlan, hogy ezen, az intézet belételeire nagy fontosságu szabályzat megvitatásában a közgyűlés a legbehatóbb és legrészletesebb figyelmet fejtette ki; s ennél fogva alig lehetne kétség, miszerint a foganatosított javítások a jövő gyakorlatában minél jobb sikerrel fogják jutalmazni a tett fáradságot. — Végre megválasztott a jövő (1871) üzletét számvizsgáló és leltározó bizottsága, s így ezen szép sikertű pénzintézetünknek második rendes évi közgyűlése esti 8 óra tájban véget ért.

Egy részvényes tag.

— **Színház.** Kedden, márcz. 7-én: „Mari, egy anya a népből“ francia népdrama, hallhatatlan nagy Csakó Zsigmondunk fordításában. Közönség gyér, színészeink kedélyhangulata emelkedett. Györfyné (Mari) egész szép tehetségével tündökölt minden egyes jelenetben; valóban élveztünk, de csekély számunk érzetében szegélytünk tapsolni. — Ifj. Bács Bertrand szerepének első, érzékletes, kegyetlen részében, nekünk ma tetszett. Ha nem venné rossz neven tőlünk, felkérnők, hogy próbáljon az intrikában; nekünk úgy rémlik, hogy ott számára halásabb szerepek találhatók. Bácsné a szenvedő Zsófiát csak kevés helyen találta el, s ájúlása az 5-ik felvonásban épen nem sikerült, pedig többször volt alkalmunk ily jelenetekben megdicsérni Szabó Remyt sokallott otthonossággal; Török az intrikus Appiánit ilyekezzettel és Gyergyói Tibáld grófot elég szép hanggal adta.

— **Az „Egyenlőségi körben“** mint már mult számunkban jelezve volt, holnap vasárnap délelőtti 11 órakor lesz a szellemi szakosztály részéről kitizott első felolvasás. Ujabbban is figyelmeztetjük a t. cz. közönséget, hogy különösen a dohánytermelők hasznos értesülést nyerhetnek a dohánytermelés egész lényegéről egy igen tapasztalt szakértőnek e tárgyban tartandó felolvasásából.

* **Vince Dániel** ploesti ref. lelkész, előfizetési felhívást bocsátott közre, „Grey Johanna“ című, 20 nyomott ivre terjedő történelmi regényre, Brot Alph-tól, melynek tiszta jövedelme a ploesti ev. ref. egyház javára van szánva. Minthogy „az eként begyűlt tiszta jövedelmet magyar egyházunk javára hazánkban ohaajtjuk letenni, — kérjük a nagyérdemű pártoló közönséget, hogy az előfizetési pénzeket, folyó év május első napjáig, az „Erdélyi Protestáns lapok“ szerkesztőjéhez nt. Szász Gerő urhoz Kolozsvárrt küldeni sziveskedjenek, mondja a fordító. Előfizetési ár 1 frt o. é. Bolti ára 1 f. 50 kr. Ajánljuk olvasóink szives figyelmébe.

* **Levél X. Y. Z.** barátaimhoz — című tanköltevény jelent meg s küldetett be szerkesztőségünkhez is, Tarnavölgyitől Pesten.

* **„Az angol nyelv levélszerinti önképzése,“** Robertson T. tandmódja szerint, indult meg Debreczenben, ifj. Csáthi Károly könyvtárusnál. Irta psenyiczki

Nagy Sándor, angol és francia nyelvek tanára a debreczeni ref. főiskolában. Eddig 2 füzet — két levél — jelent meg. 1 levél ára 30 kr. Figyelmet érdemel.

Hetivásár márcz. 9-én (Egy véka = 16 kupa)

Tisztábuza 1.85. Elegybuza 1.40. Rozs 1 frt. Ó törökbuza 1.20. Zab 80 kr. Kendermag 1.20. Fuszulyka 1.10. Egy szekér széna 10.50. Egy szekér fa 3.50. Egy szekér szalma 2.50. 3 tojás 4 kr. Egy pár csirke 85 kr. Egy bárány eleven 3 frt. Marhahus fontja 20 kr. Egy szekér selyei szén 8.50.

Törvénykezés.

A m.-vásárhelyi m. kir. ítélő táblánál 1871. marczius 13. és következő napjain a következő ügyek fognak nyilvános ülésben tárgyalatni.

I. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Ferencz Károly.

Horváth Albertnek Wahring Brotters ház e. 7948 frt 76 kr. i. Strigonyu községe e. birtok háborítás i. Apathi Elek Opra Maria Opra Joachimné e. fekvőségek visszabocsátása i. Berrei Anna Dobránnak Tállmann Károly e. 173 frt 78 kr. Sándor Veronika Hatfaludi Ferencz árvái e. 3229 frt kártérítés i. Özv. Donáth Sándorné Özv. Száva Mihályné e. 563 frt i.

Előadó k. t. bíró Csergedi János.

Mariei Jakabu Bvampfának Lázár Gavrilla e. kártérítés i. Musina Juonnak Balchetin Juon e. 158 frt 25 kr. Lasen Dochiei férj. Mijea Lasen Nitia és társai e. 50 frt i. Kis Pál Szakács Sándor e. 44 frt i. Gitia Spiridonu Lasen Anna Jakabu Spiridonu Lasen e. örökség i. Lupsa községének Rosiala Vasilie e. 144 frt 26 kr. i. Ujszékelyi Annának Gáll Ferencznő e. 15 drb. arany. i.

Előadó k. t. bíró Lészai Lajos.

Raminó Róza Hirschberg Alfrednének Hirschberg Alfre hagyatéka e. ajándékozási szerződés megsemmisítése i. Banca János Streiffusz János e. 85 frt. kártérítés i. Kein Adolf Hammer György e. 214 frt 68 kr. i. Ariton Todor Buksa Anna e. ujtott pere. ifj. gr. Bethlen Gábor Wahring testvérek e. 10,500 frt biztosítás i. A nagy-szebeni takarékpénztár Roth Eliza e. 63 frt i.

Előadó k. t. bíró Gyarmathy Samu.

Rob Petrának Kostek Juon e. 9 frt 35 kr. i. Mihelia Ivan Vuku Jakob e. 122 frt 40 kr. i. Bolizár Anna Constantin Zacharia e. örökség kiadása i. Grün Izák Zsombori Elek e. Számodás tisztázása i. br. Orbán Otto Likman Ignác e. birtokháborítás i. dr. Fischer Lajos Frölich Vilmos e. ügyvédi munkadíj folyosítása i.

Előadó k. t. bíró Dr. Endes Gábor.

Ambrus József Ambrus Daniel e. birtok visszaadása i. Császár Sándorné Sass Miklós e. 100 frt i. Kaján Jánosné Szöcs József e. 24 frt 8 kr. i. Kohn Ignác Rosner Jakab e. 44 frt 10 kr. i. Heller Adolf Randsburg Adolf e. bérlet felmondás i. gr. Haller József és Klárának gr. Haller Ferencz e. egy szekrény tartalma i. Barátos községnek Zágner községe e. erdőségek felosztása i.

Előadó k. t. p. bíró Deési Farkas.

Moldván testvérek kereskedő czég gr. Teleki Sámuel mint gr. Teleki Lajos gondnoka alperes e. 2000 frt kártérítés i. Moldván testvérek gr. Teleki Sámuel mint gr. Teleki Lajos gondnoka e. 2000 frt i. ugyan azoknak gr. Teleki Sámuel stb. e. 3800 frt kártérítés i. Hartmann Abraham Horváth Gergely e. 50 frt i. Deesakna mező város közönsége Barabás Dénesné Kömives Katalin e. 16 frt 76 kr. i. Szász Sámuel ifj. Pálfi Dénes e. 41 frt 23 kr. Nuridsán testvéreknek Rédiger Ferencz és Katalin e. urb. kárpotlás i. Goll és társaiból alakult amsterdami bankár egyesület Sebesi Ádám és neje e. 2000 frt i. Salamon Jakob dr. Jósika Tekla Hollakiné e. 166 frt 66 kr. i. Czehe Imre gr. Teleki Sámuel mint gr. Teleki Lajos gondnoka e. 350, 450, és 333 frt i. Salmen Frigyesné Rosinának br. Salmen Carolina e. telekönyvi ügye.

II. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Tribusz Antal.

Bukur Mitrea és társának Sellenberk községe e. 30 frt o. é. i. dr. Fischer Lajos Wesztimian György e. 612 frt 52 kr i. Hardt Mayernek Priger Károly és társai e. sommás visszahelyezés i. Nisztoreszka Nikulainak Tormási id. Nisztoreszku Nikulai és társai e. negyedrészt örökség átadása i. Gubesch Mihály Zaller Mann e. 46 frt o. é. i. Szirbu Georgenak Lázár Moische Schivpu e. egy rét kiadása i.

Előadó k. t. bíró Dozsa Dániel.

Sombori Zsigmond Miklós s részeseinek Czebró Filep e. adosság i. Butka Lajos s részeseinek Zakariás Márton e. haszonbér megszüntetés i. Orbán József Csiki Károly e. adosság i. Szakács Sándor Serbán Mihály e. visszahelyezés i. Ugron Zsigmond Szöts Mihály e. birtok háborítás i.

Előadó k. t. bíró Pipos Péter.

Bíró Aronnak Bíró István e. egy drb. elcsereált szántó föld kiadása i. Beleim Alentenek Sintu Petre Nasztazia e. sommás visszahelyezés i. Muresiann Danita Andreica Maftin e. 31 frt i. László Mozes Mezei Zsigmond

e. sommás visszahelyezés i. Golya Ferencz Berger Ignác e. 33 frt i.

Előadó k. t. bíró Elekes Pál.

Lodosán Imre Szathmári Sándor e. 29 frt Trif Gergelynek Özv. Sinczki Jánosné e. 12 frt Özv. Rosnyai Józsefné Orbán Miklós e. 100 frt Turos János és társának Turos József e. egy csere egyezmény érvénytelenítése i. Dávid József Isztrate Todor e. egy erdőrészt kibocsátása i. Horváth Ferencz Horváth József e. zálogváltás i.

Előadó k. t. bíró Petri Ádám.

Barra István, Bíró Daniel és Barra Istvánné e. ingóságoknak a végrehajtás alolli kiszakítása i. Pető István Miklósi Károly e. 25 véka csőtörök buza i. Kuncz János József és társa Moldván Gergely csödtömege e. 134 frt 69 kr. i. Fodor Istvánné Török Andrásné e. egy fél örökség i. Munz Antal, Strubecker Frigyes és társa e. urbéri kárpotláshoz vételjogosultság i. (Vége következik.)

Bécsi tőzsdei árkelet. (Márczius 9.)

5% metallique	58.50
5% nemz. államkölcsön	68.10
1860. államkötvény	95.60
Bankrészvény	725.—
Hitelrészvény	258.30
London	124.30
Ezüst	122.15
Arany	5.84 ¹ / ₂
Napoleon arany	9.89
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	79.60
" " " temesi	77.—
" " " erdélyi	75.—
" " " horvát-slavon	83.25

Felelős szerkesztő:

HORVÁTH GÁSPÁR.

HIRDETMÉNYEK

(15) 2—3

Az erdélyi kereskedelmi és hitelbank
1871. évi márczius 1-én
kezdve elfogad takarékpénztári betéteket 10 o. é. forinttól bármely összegig s azokat a betétet napjától számított 3-ik naptól a visszafizetésig

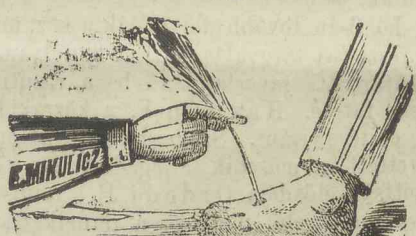
Évi 6%-kal kamatozza.
Előbbi ügyletrendszer értelmében hat százaléknál csekélyebb százalékra elhelyezett betétek mai naptól kivétel nélkül

Évi 6%-kal kamatoztatnak.
Maros-Vásárhelyt, 1871. márczius 1-én.

Erdélyi kereskedelmi és hitelbank.
B. Kemény Gejza, elnök. Szász Róbert, titkár.

(16) 2—3

TYUKSZEM

Mikulicz Jenő,
lábbajok műtője, rövid percz alatt, megszüntet minden téle tyukszemet, fagydagánatot, husbanőtt körmöt, vágó műszerek vagy rágo vegyszerek alkalmazása nélkül,
Itt mulatása rövid időre terjed.
Lakik: a „Nap“-hoz czimzett vendéglőben. Rendel: d. e. 8—12-ig, d. u. 2—5 óráig. Kivánságra magánszállást is fölkeres.